

5. Ceny

Celková cenová hladina vzrostla o 1,3 %. Po delším období stagnace se zvýšily ceny zboží spotřebovaného domácnostmi.

Celková cenová hladina měřená implicitním deflátorem HDP ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostla o 1,3 %. To je stejná hodnota jako v 1. čtvrtletí a o 0,4 p.b. vyšší růst než ve 2. čtvrtletí. Ve směru růstu působily celkové výdaje na konečnou spotřebu. Důležitým faktorem je nárůst cen výrobků a služeb spotřebovaných domácnostmi o 0,9 %. Jde o nejvyšší nárůst od 2. čtvrtletí roku 2013. Směnné relace, které dosáhly hodnoty 101,0 %, rovněž přispěly k růstu celkové cenové hladiny, i když se mírně snížily v porovnání s prvními dvěma čtvrtletími roku 2016. Podstatným zlomem ve vývoji cen je mezičtvrtletní nárůst cen importu o 0,7 %. Ceny importu klesaly nebo stagnovaly od 4. čtvrtletí roku 2015 a tím vnášely vnější deflační tlaky do české ekonomiky.

Meziroční růst spotřebitelských cen zůstává na úrovni předchozích období...

Meziroční růst spotřebitelských cen v prvních devíti měsících roku 2016 činil průměrně 0,4 % (0,5 %, 0,2 % a 0,5 % v 1., 2. a 3. čtvrtletí). Cenová hladina setrvává pod hodnotou dolního pásma cíle ČNB (1 %) již jedenáctým čtvrtletím, pod 2% cílem se drží 15 čtvrtletí. Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného indexu spotřebitelských cen za posledních dvanáct měsíců oproti průměru předchozích 12 měsíců se od ledna po květen 2016 rovnala 0,4 % a od června po září se snížila na 0,3 %.

... především kvůli klesajícím cenám ropy, které se promítají do cen pohonných hmot i konečných výrobků.

Hlavními faktory, které dlouhodobě tlumily růst cenové hladiny, jsou ceny potravin a pohonných hmot. Vývoj ceny ropy Brent nebyl tak dramatický jako v předchozích obdobích, její meziroční pokles ve 3. čtvrtletí činil 8,7 %.¹ Po snížení ceny v 1. čtvrtletí na průměrnou hodnotu 33,7 dolarů se barel ropy prodával za 45,5 dolarů ve 2. čtvrtletí. Na podobné hladině se udržela cena i ve 3. čtvrtletí 2016 (45,9 dolarů). Spotřebitelé pocítili pokles cen ropy nejen v přímých nákladech na pohonné hmoty, ale i v cenách zboží, do kterého se promítají snížené náklady na dopravu, či vstupní surovinu.

Bez zahrnutí topných olejů, pohonných hmot a olejů by byla meziroční dynamika cen vyšší o 0,4 p.b.

Meziroční růst indexu cen bez topných olejů, pohonných hmot a olejů ukazuje význam cen ropy ve spotřebitelských cenách. Za prvních devět měsíců roku 2016 dosáhl průměrné hodnoty meziročního růstu 0,8 %, což překonává růst celkového indexu o 0,4 p.b. Stejných hodnot dosahuje index bez cen potravin a nealkoholických nápojů.

Náklady na spotřební koš jsou mírně zvyšovány položkou bydlení, voda, energie a paliva. Silný kladný vliv mají ceny alkoholických nápojů a tabáku.

Z váhově nejvýznamnějších složek spotřebního koše ve 3. čtvrtletí 2016 zaznamenaly nárůst pouze ceny bydlení, vody, energií a paliv (o 0,4 %). Ceny v této kategorii rostou již druhým rokem, meziroční přírůstky se však setrvale snižují. Ceny v oddílu potravin a nealkoholických nápojů klesly ve 3. čtvrtletí o 0,8 %. Zároveň se zpomalil propad cen v této kategorii v porovnání s 1. a 2. čtvrtletím 2016 (-1,7 % a -2,4 %). Třetí nejvýznamnější složka spotřebního koše (výdaje na dopravu) klesla ve třetím čtvrtletí 2016 o 2,3 %. Do cen dopravy se stále významně promítaly nízké ceny pohonných hmot, zároveň stabilizace cen ropy zpomaluje pokles. Pro českou ekonomiku je specifická položka cen alkoholických nápojů a tabáku, která má poměrně vysokou váhu ve spotřebním koši². Ve 3. čtvrtletí 2016 byl průměrný meziroční nárůst cen v této kategorii 4,5 % a celkový růst spotřebitelských cen byl touto složkou koše v 1. až 3. čtvrtletí navýšen o 0,4 p.b.

Ceny nemovitostí nadále rostou dvouciferným tempem, růst cen nemovitostí mimo Prahu se vyrovnal hlavnímu městu.

Růst reálných mezd, nízké úrokové sazby promítající se do cen hypoték i pozitivní očekávání ohledně dalšího ekonomického vývoje zvyšují poptávku po nemovitostech, která v řadě lokalit převyšuje nabídku. To mělo za následek růst cen nemovitostí, nejvyšší od roku 2008. V 1. až 3. čtvrtletí roku 2016 dosáhl meziroční růst nabídkových cen nemovitostí v České republice průměrně 10,1 %, což je o čtyři p.b. více než v roce 2015. Index nabídkových cen nemovitostí v ČR

¹ Zdroj: U.S. Energy Information Administration - Europe Brent Spot Price FOB

² Jde o čtvrtou nejvýznamnější položku, její váha v koši je 93,4. Pro úplnost uvedme, že celkový úhrn vah ve spotřebním koši dosahuje 1000 a váha položky bydlení, voda, energie a paliva je 251,3, váha potravin a nealkoholických nápojů je 180,6 a položka dopravy má váhu 100,9.

bez Prahy i index cen nemovitostí v Praze rostly velmi podobně (10,0 % a 10,2 %). Realizované ceny starších bytů, které tradičně zaostávají za nabídkovými cenami bytů jak úrovní, tak růstem, zaznamenaly v roce 2016 silný stimul vyvolaný nedostatkem nových bytů. Celkově v ČR tyto ceny rostly meziročně o 10,4 %. Meziroční přírůstky mimo Prahu byly vyšší než v metropoli a činily 10,0 %, 11,3 % a 13,1 % postupně v jednotlivých čtvrtletích. Ceny v Praze rostly rovněž silným tempem (5,8 %, 7,5 % a 8,3 % v jednotlivých čtvrtletích). Index realizovaných cen nových bytů (sledovaný pouze za Prahu) ve 2. čtvrtletí 2016 překonal původní maximum z 1. čtvrtletí 2009 a ve 3. čtvrtletí dále rostl. Meziroční růst cen byl stabilní a dosáhl průměrně 3,8 %.

Evropská unie se i nadále potýká s deflací. Cenová hladina klesala v patnácti zemích.

Harmonizovaný index spotřebitelských cen pro Česko během 1. až 3. čtvrtletí meziročně rostl o 0,4 %. S deflací se potýká 13 zemí Evropské unie. V rámci středoevropského prostoru patří Česko k zemím s vyšší inflací. Slovensko i Polsko se potýkají s deflací, v Německu a Maďarsku ceny vzrostly meziročně o 0,2 %. Míra inflace v Eurozóně byla 0,0 % v 1. čtvrtletí, -0,1 % ve 2. čtvrtletí a 0,3 % ve 3. čtvrtletí 2016.

Vývoj cen průmyslových výrobců stále odráží klesající ceny ropy, po výrazném propadu v 1. čtvrtletí ceny mezičtvrtletně spíše stagnují.

Klesající ceny ropy se výrazně promítají do cen průmyslových výrobců, jejichž meziroční pokles během 1. až 3. čtvrtletí 2016 dosáhl průměrně 4 %. Meziroční srovnání odráží silný pokles na přelomu roku, meziměsíční změny indexu ukazují, že ceny spíše stagnují. Po výraznějším poklesu cen v 1. čtvrtletí průměrné meziměsíční tempo růstu v dubnu až září dosáhlo 0,14 %. Ve 3. čtvrtletí 2016 zpomalil meziroční pokles v odvětví těžby a dobývání na 5,8 % (6,4 % a 7,1 % v 1. a 2. čtvrtletí). Podobný vývoj cen pozorujeme ve zpracovatelském průmyslu, který je zasažen poklesem cen v kategorii koksu a ropných produktů. Meziroční pokles cen ve zpracovatelském průmyslu byl ve 3. čtvrtletí 3,1 %, ve srovnání s 2. čtvrtletím 2016 se propad zmírnil o 1,7 p.b.

Ceny výrobců meziročně klesly i v Evropě, poslední vývoj naznačuje zastavení propadu a mírný meziměsíční růst.

Vývoj cen výrobců v české ekonomice nevybočuje z evropského průměru. Ceny výrobců klesají od poloviny roku 2012 a pokles zrychlil v roce 2015, kdy se do indexu promítl propad cen ropy. Ve 2. a 3. čtvrtletí 2016 se ceny výrobců ustálily a meziměsíční pohled ukazuje na mírný růst. Meziročně poklesly ceny ve většině zemí Evropské unie, s výjimkou Malty. Růstové tendence započaly ve Švédsku a Velké Británii.

I nadále klesají ceny zemědělských výrobců, hlavně ceny mléka. Naopak vzrostly ceny prasat.

Ceny zemědělských výrobců během 1. až 3. čtvrtletí meziročně klesaly průměrně o 5,2 %. Hlavním determinantem tohoto vývoje se staly ceny hospodářských zvířat a živočišných výrobků – meziroční pokles o 2,1 % a 16,3 %. Ceny skotu klesly o 1,3 %, ceny mléka o 17,1 %. Ceny jatečných prasat klesly o 2,9 %, ale podrobnější pohled ukazuje, že se zastavil dlouhodobý pokles³. Pokles cen rostlinné výroby o 1,8 % byl zapříčiněn i meziročním propadem cen pšenice o 15,1 % ve 3. čtvrtletí. Tento faktor nedokázal vyvážit ani nárůst cen zeleniny a zahradnických produktů o 11,6 %.

Ceny ve stavebnictví pokračují v mírném růstu.

Ceny stavebních děl během 1. až 3. čtvrtletí rostly meziročně o 1,1 % a cenový vývoj jednotlivých druhů budov se příliš nelišil od celkového indexu. Podobný růst zaznamenaly bytové i nebytové budovy (1,0 % a 1,2 %). Ceny inženýrských děl vzrostly o 1,2 %.

Ceny tržních služeb mírně rostly.

Ceny tržních služeb v podnikatelské sféře od začátku roku 2014 stagnují a nejinak tomu bylo v 1. až 3. čtvrtletí roku 2016. Průměrný meziroční růst cen během sledovaného období byl 0,1 %. Ceny klesaly především v segmentu pojištění (průměrně o 3,6 %) a v sektoru služeb v oblasti pronájmu a operativního leasingu (2,1 %). Naopak výrazněji rostly ceny poštovních a kurýrních služeb (o 3,8 %), ceny architektonických a inženýrských služeb (o 1,8 %) a ceny reklamních služeb a průzkumu trhu (o 1,7 %).

Pokles cen zahraničního obchodu prostřednictvím posilování kurzu slábně.

Kurz koruny ve třetím čtvrtletí roku 2015 narazil na hranici asymetrického závazku ČNB a v roce 2016 se od něj nevzdálil. Proto bylo meziroční posílení koruny vůči euru ve 3. čtvrtletí 2016 jen 0,2 %. Posilování kurzu vůči dolaru bylo výraznější

³ Ve 3. čtvrtletí již ceny meziročně vzrostly o 6,7 %.

hlavně ve druhém čtvrtletí, kdy koruna meziročně posílila o 3,5 %. Ve třetím čtvrtletí posílila koruna vůči dolaru o 1,4 %. Vývoj kurzu má stále za následek dovoz deflačních tlaků ze zahraničí, význam tohoto faktoru však slábne kvůli závazku ČNB. Posílení dolaru se neprojevuje tak výrazně vzhledem k nižšímu zastoupení dolarových obchodů na celkovém zahraničním obchodu ČR.

Ceny vývozu klesly o 2,7 %, nejméně za poslední rok.

Vývozní ceny pokračují v dlouhodobém trendu a v 1. až 3. čtvrtletí se snižovaly meziročně o 3,7 %. Zároveň došlo ke zpomalení poklesu cen na 2,7 % ve 3. čtvrtletí. Ceny klesaly ve všech kategoriích s výjimkou cen tabáku a nápojů, které se meziročně zvyšovaly o 2,2 %, a cen živočišných a rostlinných olejů (+2,7 %). Pokles v kategorii minerálních paliv byl nadále výrazný (o 16,7 %), v průběhu sledovaného období se však zpomaloval. Významně se snížily ceny chemikálií a příbuzných výrobků (-7,1 %) a ostatních surovin (-11,0 %).

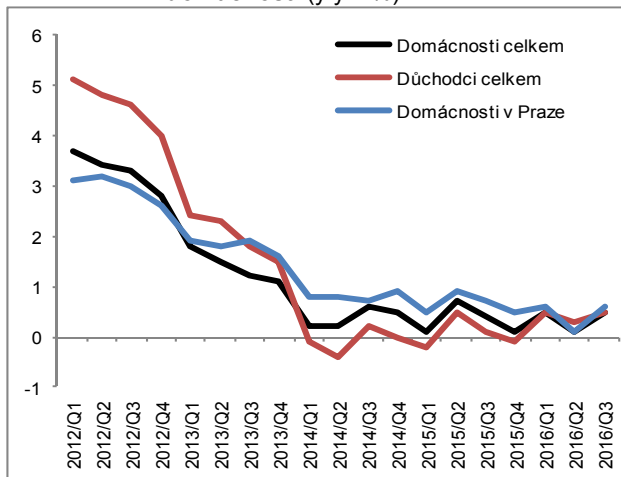
Dovozní ceny klesly o 4 % a zpomalily letošní propad.

Dovozní ceny za uplynulá tři čtvrtletí zaznamenaly meziroční pokles o 5,2 %. Dynamika cen byla ovlivněna především cenami ropy. Podobně jako ony, i ceny dovozu zpomalují propad a meziměsíčně stagnují. Největší pokles zaznamenaly ceny minerálních paliv, meziroční propad byl 28,5 %. Ceny chemikálií klesly o 5,4 %. Ceny nápojů a tabáku zaznamenaly nárůst o 0,1 % daný především změnou dynamiky ve 3. čtvrtletí.

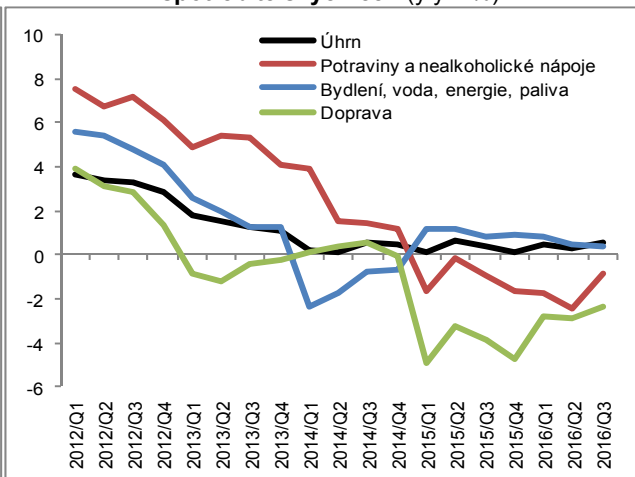
Směnné relace v zahraničním obchodě přetrvaly pozitivní.

Směnné relace byly meziročně od ledna do září 2016 kladné a dosáhly hodnoty 101,6 %. Snížení směnných relací u minerálních paliv a váhově významných strojů a dopravních prostředků vedlo ke snížení úhrnných směnných relací v závěru sledovaného období na 101,0 %.

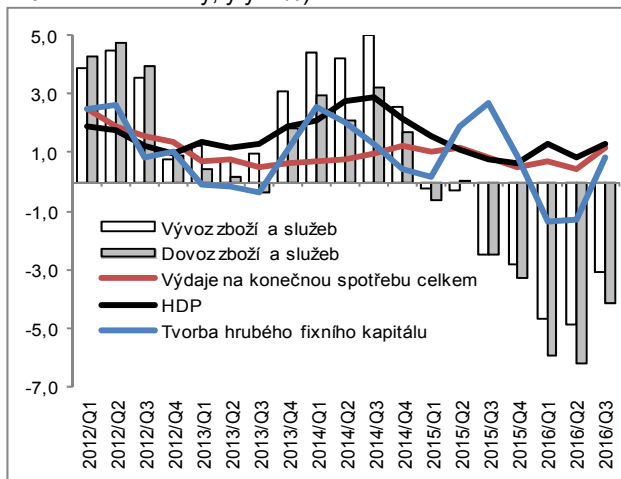
Graf č. 11 Spotřebitelské ceny jednotlivých typů domácností (y/y v %)

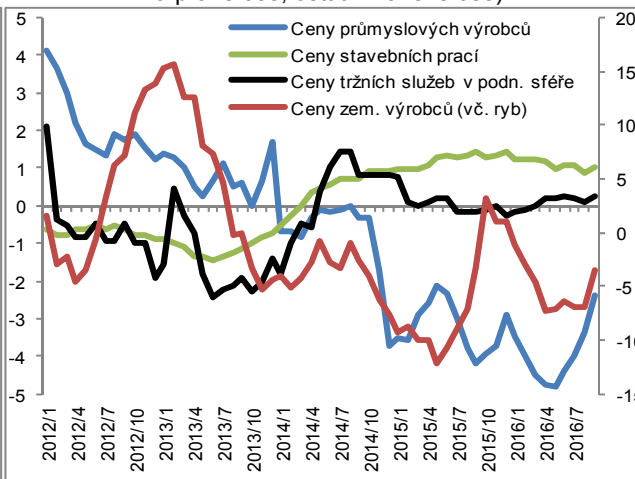
Graf č. 12 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (y/y v %)

Graf č. 13 Deflátory (očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, y/y v %)

Graf č. 14 Ceny výrobců (y/y v %, ceny zem. výrobců na pravé ose, ostatní na levé ose)

Zdroj: ČSÚ

